

Tante Orován Óvódájának Egy Csoportja

Ez az egyik része az óvodás csoportunknak itt, a Damjanich utcában. Középen hátul Roth Zsuzsika. Az apukája kikerült Ukrajnába, ahol a munkaszolgálatosokra gyűjtöttek egy pajtát, és ott égtek halálra, nem tudom a helység nevét, de ez egy közismert valami volt [Az ukrainai Dorosicsról van szó, ahol 1943. április 30-án tömegmészárlást végeztek a munkaszolgálatosok között. Randolph L. Braham: A magyar Holocaust (Budapest, Gondolat/Wilmington, Blackburn International Inc., é. n. /1988/) című munkájában a következő olvasható a történetekről: 'A magukat tífuszosnak valló vagy valóban tífuszos munkaszolgálatosokat ezerszám irányították Dorosics kolhozfaluba, amely Kijevtől nyugatra feküdt (?). Itt egy hevenyészett karantén -- 'kórház' -- működött, amely egy téglapépület néhány szobájából állt, s a legtöbb beteget nyitott pajtákban helyezték el. A karantén területét drótsövénnyel kerítették körül. Tucatnyi ember halt meg naponta, a tetemeiket a közeli istállóban rakták halomba. 1943. április 30-án, a zsidó húsvét utolsó napján a hatóságok úgy határoztak, hogy a járványt véglegesen leküzdik. Az egyik pajtát, benne körülbelül 800 munkaszolgálatossal, felgyújtották. Égő fáklyákként ugráltak ki a szerencsétlen betegek a lángoló épületből, ekkor a keretlegények géppuskából tüzet nyitottak rájuk. Tucatnyi sebesültnek sikerült elmenekülnie. Amint a dorosicsi rémtett híre eljutott Nagybaczoni Nagy honvédelmi miniszterhez, azonnal kijelölt egy katonai bizottságot, elrendelte a vizsgálatot a tűz keletkezésének és a felelősök személyének megállapítására. A vizsgálat eredményét összegző jelentés szerint senkit sem terhelt felelősség, (?), a 'tüzet az okozta, hogy a zsidók közül néhányan dohányoztak. (?) nem történt említés arról a vérfürdőről sem, amelyet a pajta köré vont keretlegények rendeztek', -- A szerk.] Aztán itt van a második sorban jobbról az első a Pesti Jutka. Ez nagyon kedves kis családból való volt, és mindnyájan túléltek a 1944-es évet. Az első sorban a bal első a családnak egy igen kedves ismerőse volt, a film- és könyvszerkesztő Lajta Andornak az unokája. Belőle angoltanár nő lett a MALÉV-nél. Mellette egy aranyos kisfiú, Klein Andriska, akik szintén túléltek a holokauszot. És ami számomra nagyon kedves volt, mikor férjhez mentem, egy hűvös nap volt, szeptember végén, esős, és az anyukája adott kölcsön nekem egy hosszú kesztyűt és egy kis rövid szőrmebundát, hogy elegáns legyek. Az alsó sorban a jobb oldali kislány elektromérnök lett, és itt lakik a Damjanich utcában. Sásdi Juditka volt a neve, most Hegyiné. Nagyon-nagyon helyes és nagyon

értelmes ember, aki a mai napig is rendszeresen meglátogat engem. Az óvodát anyukám nyitotta még Kőbányán, az 1930-as évek elején. Házról házra ment az ismerősökhöz, hogy nyitok egy óvodát reggel kilenctől délután egyig. Minden gyerek elhozza a tízóraiját kis uzsonnatáskában, kimegyünk a Rottenbiller-kertbe játszani, tanítom őket egy kicsit németül. Így megteremtette a mindennapit. Amikor 1934-ben beköltöztünk a Damjanich utcába, itt is folytatta az óvodát. Nem volt itt más bútor akkor, mint óvodabútor, azokat egy asztalosnál csináltattuk. Négy darab négyszögletes kisasztalt és hozzá kis fehér székeket, és azon a falon, ahol most a tévé van, ott volt a játékpólc. Hinta is volt az óvodában. Az ajtón ott van még mindig a hintának a kampója. A gimnázium után nagyon szerettem volna tovább tanulni. Az anyagi körülményeim nem engedték meg. Itt meg működött ragyogóan az óvoda, én meg ezt nagyon szerettem csinálni. A háború után, 1945. február huszonkettedikén megpróbáltuk megnyitni az óvodát. Egy óvodai asztal és négy szék maradt meg lent a pincében. A többit eltűzelte a tisztelt lakosság. Lassan kezdtek szállingózni a gyerekek. A nagynéném vezette a háztartást, anyuka meg én működtettük az óvodát. Újra kiváltottuk az engedélyt, az előjáróság oktatási osztálya humánusan viselkedett. Persze mondták, hogy majd ha konszolidálódik a helyzet, akkor újra adót kell fizetni. Mindent kitaláltunk, amit csak lehetett. Akkor lehetett bérelni asztali kvarclámpát. És mert csak délelőtt volt óvoda, anyuka kitalálta a következőt: csináltunk egy nagy lepedőből egy ilyen függönyt, két szék oda lett téve a kályha mellé, egy asztalra a kvarclámpa. Ezzel kvarcoztuk háromszor egy héten a gyerekeket, akik levetköztek félmeztelenre. Akinek a szülei kérték, annak csináltuk, általában mindenki kérte, és külön fizetett érte. Ez volt Tante Orován német óvodája. Akkor volt itt egy rakás gyerek, főként zsidók. 1952-ben megvonták az óvodaengedélyt. Hiába volt faliújság, minden, járt itt a szakfelügyelő, adófizető állampolgárok voltunk az előjáróságon. Az összes magánóvodát bezárták [Tulajdonképpen már 1948-ban (XXXIII. tc.) rendelkeztek a 'kisdédóvódák' (valamint iskolák és tanulóotthonok) államosításáról, de akkor még lehetett mentességet kapni. Lásd: iskolák államosítása Magyarországon. -- A szerk.]